

مدل ساختاری ویژگی های شخصیتی با میانجیگری معنویت در گرایش به خودکشی و سومصرف مواد

رحیم داوری^۱ و حشمت اله احمدی^۲

شخصیت به سازمان پیچیده‌ای از تمایلات و ویژگی‌هایی اشاره دارد که با برآیندهای مهم زندگی از جمله تندرستی و بیماری‌ها مرتبط‌اند و می‌توانند با میانجی‌های مختلف در رفتارهای پرخطر افراد موثر باشد. هدف این پژوهش، تعیین نقش میانجی معنویت در رابطه ویژگی‌های شخصیتی با گرایش به خودکشی و سومصرف مواد بود. برای این منظور طی یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی ۴۷۲ دانش‌آموزان پسر دوره‌ی دوم متوسطه پایه‌های دوم و سوم دبیرستان‌های شهرستان کرج به صورت نمونه در دسترس انتخاب و از نظر ویژگی‌های مهم شخصیت، معنویت، گرایش به خودکشی و گرایش به اعتیاد مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری با میانجی معنویت و گرایش به افکار خودکشی و سومصرف مواد رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، در حالی که بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، توافق‌پذیری و باوجدان بودن با میانجی معنویت و گرایش به افکار خودکشی و سومصرف مواد رابطه منفی و معنادار وجود دارد. می‌توان گفت بین ویژگی‌های شخصیتی و گرایش به افکار خودکشی و سومصرف مواد در دانش‌آموزان رابطه وجود دارد و این رابطه می‌تواند با نقش میانجی معنویت تعدیل شود.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، معنویت، خودکشی، سومصرف مواد

مقدمه

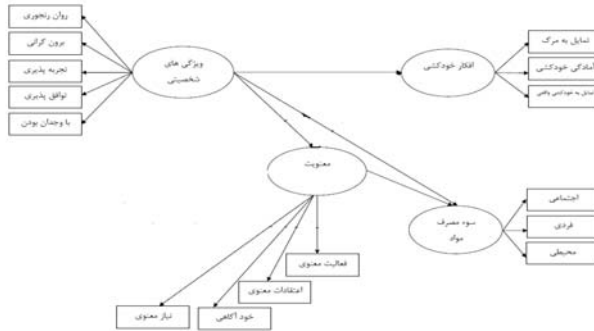
گرایش به مصرف سیگار، مشروبات الکلی و سایر مواد در بین نوجوانان جوامع مختلف، رو به افزایش است (فرنس، لوتیان و کیپ، ۲۰۰۰). تحلیل داده‌های پژوهشی از نظر تاریخچه‌ای حاکی از ارتباط بین عوامل شخصیتی و سومصرف مواد است. این در حالی است که هیرویی و آگاتسوما (۲۰۰۵) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که هرکسی در صورت مواجهه با مواد به سمت آن گرایش پیدا نمی‌کند و معتاد نمی‌شود. نظریه استعداد اعتیاد بیان می‌کند که بعضی افراد مستعد اعتیاد هستند و اگر در معرض آن قرار بگیرند، معتاد می‌شوند اما، اگر استعداد آن را نداشته باشند معتاد نمی‌شوند (گندراو

۱. دپارتمان روان‌شناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

۲. دپارتمان روان‌شناسی تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران (نویسنده‌ی مسول) hahmadi1326@yahoo.com

و گندراو، ۱۹۷۰). نتایج پژوهش‌های زیادی بطور ویژه به خصوصیات شخصیتی همانند هیجان خواهی و تکانشگری به‌عنوان خصوصیات پیش بین در اختلال وابستگی به مواد در افراد معتاد تایید شده است (چایسن، پیتز و پروست، ۲۰۰۲). ویژگی‌های شخصیتی از عوامل مهم سبب شناختی در گرایش به رفتارهای پرخطر از جمله مصرف و وابستگی به سیگار، الکل، مواد مخدر و فعالیت‌های جنسی نا ایمن بشمار می‌روند (پولیمنی، مور، گروئرن، ۲۰۱۰). در ۵۰ سال گذشته تلاش‌های بسیاری در راستای بررسی ارتباط اعتیاد به مواد مخدر و شخصیت انجام شده است. فرض وجود یک شخصیت یا منش اعتیادی در مفاهیم روانکاوی از وابستگی به مواد ریشه می‌گیرد. لوکازویچ و همکاران (۲۰۰۸)، چاکرون، دورن و سوندسن (۲۰۰۴) نیز در پژوهش‌های مربوط به اعتیاد مطالعات زیادی را در مورد نیمرخ‌های شخصیتی و خلق و خوی افراد معتاد انجام داده و از ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان عاملی که شخص را به سوی اعتیاد میکشانند، نام برده‌اند.

یکی از مهم‌ترین دسته‌بندی‌های مربوط به شخصیت، مدل پنج عاملی مک کرا و کاستا (۲۰۰۴) است. مطالعات مایر و هافمن (۲۰۰۵) نقش پیش‌بینی‌کنندگی ویژگی‌های شخصیتی را در مصرف مواد نشان می‌دهد. در این زمینه، تراسیانو و کاستا (۲۰۰۴) به وجود رابطه بین مصرف مواد و عامل شخصیتی روان نژندگرایی بالا و پایین بودن عامل باوجدان بودن اشاره کرده‌اند. معنویت نیز می‌تواند در این میان نقش مهمی ایفا کند. مذهب ممکن است بر مبنای نوع رفتار افراد یا داشتن مسوولیت‌هایی، احساس قدرت کند و اغلب با عقاید و باورها و حفظ هنجارها و ارزش‌های درونی مرتبط می‌شود، اما در نهایت حسن و قبح افعال و رفتارها را از هم جدا می‌سازد (کونینگ و هارلود، ۲۰۰۵). معنویت می‌تواند به بهبود سلامت، کیفیت زندگی و افزایش عزت نفس منجر شود (تورانو، شاون، ویتمن، هامپسون و همکاران، ۲۰۱۲؛ اسکارپا و هادن، ۲۰۰۶). مذهب و معنویت با تعیین چارچوب‌هایی بر نوع تفکر و رفتار انسان تاثیر می‌گذارند. به همین دلیل می‌توانند به‌عنوان عاملی تاثیرگذار بر بهداشت روان و سایر جنبه‌های زندگی در نظر گرفته شوند و یکی از عوامل مهمی هستند که باید در تحقیقات روانشناختی لحاظ شوند. تحقیقات نشان داده‌اند که مذهب و معنویت با سلامت جسمانی، کاهش فشار روانی (میلر و تورسن، ۲۰۰۳)، افزایش خوش بینی (هانسبرگر، پرات و پنسر، ۲۰۰۱؛ کونینگ، ۲۰۱۴) و افزایش رفتار جامعه پسند (باتسون و گری، ۱۹۸۱؛ تانر، ۲۰۰۸) رابطه دارد. لوین و شاترز (۱۹۹۸) در یافته‌های خود به این نتیجه رسیدند که معنویت اثر مثبت قابل توجهی بر بهزیستی و سلامتی دارد. با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش به منظور ارزیابی اهداف و متغیرها از مدل‌های مفهومی برای گرایش به افکار خودکشی و سو مصرف مواد به شکل زیر استفاده شد.

نمودار ۱. مدل ساختاری پژوهش

روش

پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش، دانش آموزان پسر دوره ی دوم متوسطه پایه های دوم و سوم دبیرستان های شهرستان کرج بود از این جامعه، ۴۸۰ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب و پس از توضیح پژوهش و اخذ رضایت آنها، با پرسشنامه شخصیتی نئو- فرم کوتاه^۱ (NEO- FFI)، پرسشنامه میزان تمایل به اعتیاد^۲، پرسشنامه افکار خودکشی بک^۳ (BSSI) و پرسشنامه معنویت پارسیان^۴ مورد ارزیابی قرار گرفتند.

پرسشنامه شخصیتی نئو- فرم کوتاه (NEO- FFI) توسط مک کری و کوستا (۱۹۸۵) معرفی شد. فرم کوتاه این پرسشنامه ۶۰ سوال دارد که برای ارزیابی پنج عامل اصلی شخصیت به کار می رود. نتایج مطالعه ی مک کری و کاستا (۱۹۹۵) نشان داده است که زیر مقیاس های فرم کوتاه از همسانی درونی مطلوبی برخوردارند. در هنجاریابی این آزمون که توسط گروسی فرشی (۲۰۰۱) ضریب همبستگی پنج عامل اصلی را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش شده است.

پرسشنامه میزان تمایل به اعتیاد دارای ۱۶ سوال است و میزان تمایل به اعتیاد را از سه بعد محیطی، فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار می دهد. میرحسامی (۲۰۰۹) اعتبار و پایایی این آزمون را مورد تایید قرار داده است.

پرسشنامه افکار خودکشی بک (BSSI) که در سال ۱۹۶۱ توسط آرون بک ساخته شد، دارای ۱۹ ماده می باشد. سوالات این مقیاس مواردی از قبیل آرزوی مرگ، تمایل به خودکشی به صورت فعال و ناعمال، مدت و فراوانی افکار خودکشی، احساس کنترل بر خود، عوامل باز دارنده خودکشی و میزان

1. Neuroticism-Extraversion-Openness Inventory
2. Questionnaire on the inclination to addiction

3. Back Suicide Scale Ideation
4. Parsian Spirituality Questionnaire

آمادگی فرد جهت اقدام به خودکشی را مورد سنجش قرار می‌دهد. این مقیاس با آزمون‌های استاندارد شده افسردگی و گرایش به خودکشی همبستگی بالایی نشان داده است. دامنه ضرایب همبستگی از ۰/۹۰ تا ۰/۹۴ بود. هم‌چنین با پرسش مربوط به خودکشی در مقیاس افسردگی بک از ۰/۵۸ تا ۰/۶۹ و با مقیاس ناامیدی بک و پرسشنامه افسردگی بک از ۰/۶۴ تا ۰/۷۵ همبستگی مشاهده شد. و پایایی این آزمون در ایران مورد تایید قرار گرفته است (انیسی، فتحی آشتیانی، سلیمی و احمدی، ۲۰۰۵).

پرسشنامه معنویت پارسیان در سال (۲۰۰۹) توسط پارسیان و دونینگ به منظور ارزیابی اهمیت معنویت در زندگی افراد و سنجش ابعاد مختلف آن ساخته شده و با ۲۹ عبارت ۴ زیر مقیاس خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی، فعالیت‌های معنوی و نیازهای معنوی را می‌سنجد. ضریب آلفای کلی آزمون ۰/۹۴، و ضریب آلفای زیر مقیاس خودآگاهی ۰/۹۱، اهمیت اعتقادات معنوی در زندگی ۰/۹۱، فعالیت معنوی ۰/۸۰ و نیازهای معنوی ۰/۸۹ گزارش شده است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. داده‌ها به وسیله هجدهمین ویرایش نرم‌افزار SPSS و آموس AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول ۱ مولفه‌های توصیفی متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است.

جدول ۳: ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	sd	M	۱	۲	۳	۴	۵	۶
اعتیاد (وابسته)	۶/۵۴	۲۳/۶۴	۰/۳۱۱	۰/۲۶۳	۰/۴۲۹	۰/۲۶۵	۰/۳۷۳	۰/۴۹۴
خودکشی (وابسته)	۹/۱۷	۲۸/۱۸	۰/۴۱۲	۰/۳۲۷	۰/۱۶۳	۰/۴۱۹	۰/۳۶۴	۰/۴۶۹
۱. معنویت (میانجی)	۵/۳۶	۲۶/۶۴	۰/۵۵۱	۰/۵۸۵	۰/۲۳۹	۰/۴۶۴	۰/۵۵	۱
۲. روانرنجوری	۶/۴۴۷	۲۷/۴۷	۰/۵۱۱	۰/۶۰۷	۰/۱۰۷	۰/۶۳۵	۱	۱
۳. برون‌گرایی	۸/۱۸	۳۱/۴۹	۰/۶۸۶	۰/۶۷۲	۰/۱۸۸	۱	۱	۱
۴. انعطاف‌پذیری	۱۴/۳۵	۸۵/۷۷	۰/۳۶	۰/۱۸۹	۱	۱	۱	۱
۵. توافق	۵/۰۲۱	۵/۶۳	۰/۶۲	۱	۱	۱	۱	۱
۶. وظیفه‌شناسی	۱۶/۵۳	۴۶/۲۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱

در ادامه به منظور بررسی روابط و اثرات متغیرهای پژوهش (متغیر مستقل: ویژگی‌های شخصیتی، متغیر وابسته: سومصرف مواد و افکار خودکشی و متغیر میانجی: معنویت) یک مدل فرضی بر اساس پیشینه پژوهش طراحی و جهت بررسی این مدل از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. با توجه به جدول ۲، بین متغیرهای مستقل (ویژگی‌های شخصیت) همبستگی ضعیف تا قوی در سطح معناداری ۰/۰۵

و ۰/۰۰۱ نشان داده شد. همچنین، با توجه به جدول ۲، متغیر تمایل به اعتیاد و افکار خودکشی با ویژگی های شخصیت در سطوح ۰/۰۵ و ۰/۰۰۱ معناداری ضعیف تا قوی نشان دادند. بررسی ها نشان داد مقادیر ضریب تحمل کمتر از ۰/۱ و مقادیر عامل تورم واریانس برای هر یک از متغیرهای پیش بین بالاتر از ۱۰ نیست. منطبق بر دیدگاه میرز و همکاران (۲۰۰۶) ضریب تحمل کمتر از ۰/۱ و ارزش عامل تورم واریانس بالاتر از ۱۰ نشان دهنده همخطی بودن است. همچنین ضریب تحمل که معادل $1 - R^2$ است دلالت بر نسبت واریانس استاندارد شده کلی دارد که به وسیله دیگر متغیرها تبیین نمی شود. عامل تورم واریانس یکی دیگر از روش های تشخیص همخطی بودن است که معادل $1/(1 - R^2)$ است و نشان دهنده نسبت واریانس استاندارد شده کلی به واریانس یگانه است. با اجرای آزمون مدل یابی معادلات ساختاری در نرم افزار شاخص های برازشی ارایه می شوند که نشان می دهند تا حدی مدل مفهومی مورد ادعا به وسیله داده های تجربی برازش می شود. برخلاف آزمون های مرسوم آماری که با یک آماره مورد تایید یا رد قرار می گیرند، در مدل یابی معادلات ساختاری دسته ای از شاخص ها معرفی می شوند. مقادیر شاخص های برازندگی نشان دهنده برازش مطلوب و قابل قبول مدل با داده های پژوهشی بود اما باید توجه داشت که تایید کلی مدل به آن مفهوم نیست که همه روابط موجود در مدل تایید شده اند. و به همین علت باید روابط موجود در مدل به صورت جداگانه مورد بررسی قرار گیرند و به همین دلیل شاخص های برازش جزئی مدل مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۲)

جدول ۶: پارامترهای مدل اندازه گیری

P	C.R	SE	β	B		
۰/۰۰۲	-۳/۱۴	۰/۰۳۵	-۰/۱۲۸	-۰/۱۱	روانرنجوری	→ معنویت
***	۴/۴۲۷	۰/۰۳	۰/۲۲۹	۰/۱۴	برونگرایی	→ معنویت
***	۵/۵۸۴	۰/۰۳	۰/۱۸	۰/۱۶۵	انعطاف پذیری	→ معنویت
***	۱۱/۰۶۹	۰/۰۸	۰/۵۳۶	۰/۸۸۵	روانرنجوری	→ تمایل به اعتیاد
***	-۵/۳۲۶	۰/۰۶۸	-۰/۳	-۰/۲۲۲	انعطاف پذیری	→ تمایل به اعتیاد
***	-۲/۸۴۹	۰/۰۸۱	-۰/۱۳۸	-۰/۲۳	توافق	→ تمایل به اعتیاد
۰/۰۲۳	-۲/۲۷۶	۰/۰۶۲	-۰/۱۰۷	-۰/۱۴۲	وظیفه شناسی	→ تمایل به اعتیاد
***	-۴/۹۸۷	۰/۰۸۳	-۰/۳۱	-۰/۱۶۱	معنویت	→ تمایل به اعتیاد
***	-۳/۳۸۳	۰/۰۶۷	-۰/۲۲۹	-۰/۲۲۶	معنویت	→ افکار خودکشی
***	۱۰/۷۸۶	۰/۰۳۸	۰/۴۸۵	۰/۴۱۲	روانرنجوری	→ افکار خودکشی
۰/۰۰۹	-۲/۵۹۶	۰/۰۳۶	-۰/۱۶۵	-۰/۰۹۴	برون گرایی	→ افکار خودکشی
***	-۴/۱۱۸	۰/۰۶۱	-۰/۳۴	-۰/۱۵۵	توافق	→ افکار خودکشی
***	-۳/۱۸۷	۰/۰۶۴	-۰/۲۵	-۰/۱۰۶	وظیفه شناسی	→ افکار خودکشی
***	-۲/۲۲۳	۰/۰۶۳	-۰/۱۵	-۰/۲۰۳	انعطاف پذیری	→ افکار خودکشی

دارند و به خاطر این ویژگی‌ها ترس از شکست دارند، به همین دلیل از خطر اشتباه کردن اجتناب می‌کنند و کمتر خود را درگیر تکالیف زندگی می‌کنند که این ترس از شکست خود باعث تضعیف بیشتر آنان و ناکامی می‌شود که این عوامل خود ایجاد کننده‌ی دلسردی و ناامیدی و در نهایت افکار خودکشی در فرد می‌شود. افراد روان رنجورخو چون نسبت به دیگران بی‌اعتماد و بدبین هستند، کمتر از دیگران استفاده می‌کنند و چون توانایی مقابله با موقعیت‌های فشارزا و بحرانی را ندارند، نمی‌توانند هیجانات خود را تحت کنترل و مدیریت قرار دهند. بنابراین، بیشتر از راهبردهای هیجانی مانند انکار و اجتناب استفاده می‌کنند و افکار خودکشی را در ذهن می‌پروراندند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین روان‌رنجورخویی و افکار خودکشی با میانجیگری معنویت رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های تورانو و همکاران (۲۰۱۲)، جورجسن (۲۰۰۹)، مک‌کارون (۲۰۰۵)، حسین‌پور و همکاران (۲۰۰۴)، اکبری زردخانه و همکاران (۲۰۰۹)، شاکری و همکاران (۲۰۰۵)، عاشوری و همکاران (۲۰۰۹) و نوری و همکاران (۲۰۱۱) همخوان است. افراد روان‌رنجورخو، همواره هیجانات منفی و اضطراب زیادی را تجربه می‌کنند. نوعی احساس گناه که همیشه همراه با افراد روان‌رنجورخو همراه است، باعث می‌شود که مادام به خودارزشیابی بپردازند، خود را با توانایی پایین توصیف کنند و منجر به افکار خودکشی در آن‌ها می‌شود. می‌توان اظهار داشت افراد روان‌رنجورخویی که از معنویت بالایی برخوردار باشند، از نظر عاطفی باثبات هستند، خلق یکنواختی دارند و به راحتی می‌توانند بدون این که آشفته شوند یا رفتارهای نامناسب نشان دهند، با شرایط استرس‌زا به صورت نامناسبی روبه‌رو شوند و زمینه‌ی بروز افکار خودکشی در آن‌ها کاهش یابد. افراد با معنویت بالا هر لحظه حضور خداوند را در زندگی خود احساس می‌کنند، از این رو، امید دارند که همواره خدا پشتیبان آن‌هاست و همواره می‌توانند در هر زمان از آن کمک بخواهند. افراد مذهبی و با معنویت بالا کمتر دچار اضطراب، افسردگی و احساس گناه می‌شوند و با آرامش بیشتری به زندگی ادامه می‌دهند و از زندگی سالم‌تری برخوردارند و دچار افکار خودکشی نمی‌شوند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین برون‌گرایی و افکار خودکشی با میانجی‌گری معنویت رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های توریانو و همکاران (۲۰۱۲)، جورجسن (۲۰۰۹)، جاسور (۱۹۹۲)، مک‌کارون (۲۰۰۵)، حسین‌پور و همکاران (۲۰۰۴)، اکبری زردخانه و همکاران (۲۰۰۹)، شاکری و همکاران (۲۰۰۵)، عاشوری و همکاران (۲۰۰۹) و نوری و همکاران (۲۰۱۱) همخوان است. برون‌گراها افرادی جامعه‌گرا هستند، اما توانایی اجتماعی یکی از صفاتی است که حیله‌ی برون‌گرایی دارای آن است. دوست داشتن مردم، ترجیح گروه‌های بزرگ و گردهمایی‌ها،

با جرات بودن، فعال بودن و پرحرف بودن، سرخوشی، بالانرژی و خوشبین بودن نیز از صفات برون‌گراهاست. برون‌گرایی بیانگر وجود رویکردی پرانرژی به جهان مادی و اجتماعی در فرد است که ویژگی‌هایی مانند مردم‌آمیزی، فعال بودن و قاطعیت را شامل می‌شود. سازش‌پذیری نشانگر جهت‌گیری اجتماعی و جامعه‌پسند در مقابل نگرش خصمانه نسبت به دیگران است که ویژگی‌هایی مانند نوع‌دوستی، خوش‌قلبی، اعتماد و فروتنی را شامل می‌شود. اجتماعی بودن و ادراک فراحسی دو مهارت افراد مذهبی است. ویژگی‌های افراد برون‌گرا چارچوبی برای شناسایی و سامان‌دهی مهارت‌ها و توانمندی‌های مورد نیاز است، به گونه‌ای که با استفاده از معنویت میزان انطباق‌پذیری افراد افزایش می‌یابد و معنویت به عنوان یک نیروی انگیزشی هدایت‌گر و گزینش‌گر بودن رفتارهاست و افراد را به سوی اهداف مشخص سوق می‌دهد. از آن جا که معنویت و عمل به باورهای دینی بیشتر جنبه‌ی رفتاری دارد، می‌تواند با گرایش افراد به خودکشی ارتباط داشته باشد و در این میان رابطه‌ی بین برون‌گرایی و گرایش به خودکشی را میانجی‌گری کند.

References

- Motahari, M. (2016). Ethics Philosophy. Molla Sadra press. Iran, Tehran.
- Agius, M. (2012). Bipolar II disorders and borderline personality disorders comorbidity spectrum? *Psychiatria Danubia (Conference Paper)* 24 (1), 197-201.
- Ahsouri, A., Habibi, M., Torkaman Malayeri, M., & Javan Esmali, A. (2009). Relationship between suicidal ideation and personality in substance abusers. *Journal of Behavioral Sciences*, 3(3), 249-255.
- Akbari Zardkhaneh, S., Jafari, S., Dowlatshahi, B., & Mamaghanieh, M. (2009). Relationship of suicide with personality characteristics and life events. *Journal of Behavioral Sciences*, 3(2), 151-157.
- Akbari, M., & Zare, H. (2012). Prediction of Risky Behavior in Adolescence and Its Relationship with Sensation Seeking and Decision Making Styles. *Journal of Research in Psychological Health*, 6(1), 57-65.
- Anisi, J., Fathi Ashtiani, A., Salimi, S.H., & Ahmadi, Kh. (2005). Exploring the Validity, Reliability of the Beck Suicide Scale (BSSI) in Soldiers. *Journal of Military Medicine*, 7(1), 33-39.
- Barikani, A. (2008). High Risk Behaviors in Adolescent Students in Tehran. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 53(15), 192-198.
- Batson, D.C & Gray, R.A. (1981). Religious orientation Responding to one's own or to the needs of victim's needs? *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 511-520.
- Beak, L.E. (2007). Development through the lifespan. Translation by Seyyed Mohammadi, Y. (2016). Arasbaran press. Iran, Tehran.
- Bonger, B., & Sullivan, G. (2013). *The Suicidal patient: Clinical and legal standards*. American Psychological Association. Washington, DC, US.
- Chakroun, N., Doron, J., & Swendsen, J., (2004). Substance use, affective problems and personality traits: Test of association models. *Journal de L'Encephale*, 30, 564-569.
- Chassin, L. O., Pitts, S., & Prost, J., (2002). Binge drinking trajectories from adolescence to emerging adulthood in a high-risk sample: predictors and substance abuse outcomes. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 70, 67-78.
- Cohn, A.M., Epstein, E.E., McCrady, B.S., Jensen, N., Hunter-Reel, D., Green, K.E., & Drapkin, M. (2011). Pretreatment clinical and risk correlates of substance use disorder patients with prim depression. *Journal Student Alcohol Drugs*, 72(1) 151-157.
- Esmaelzadeh, H., Asadi, M., Miri, N., & Keramatkar, M. (2014). Prevalence of High Risk Behaviors Among High School Students of Qazvin in 2012. *Iranian Journal of Epidemiology*, 10(3), 75-82.
- Farrington, D.P., & West, D. (1991). *The Cambridge study in delinquent development: A long-term follow-up of 411 London males*. Criminality: personality, behavior and life history. New York: Springer.

- Ferrence, R., Lothian, S. & Cape, D. (2000). Contemporary patterns of nicotine use in Canada and the United States. In R. S. Roberta, J., Room, R. and Poe, M. (Eds). *Nicotine and Public Health*. American Public Health Association, Washington DC: 287-300.
- Ganji, H., Rahnamay Namin, M., & Pasha Sharifi, H. (2014). The Prediction of adolescence orientation to addiction, based on personality characteristics and parenting styles in order to present a model for prevention. *Journal of Thought & Behavior in Clinical Psychology*, 9(33), 47-56.
- Garousi Farshi, M.T. (2011). *New Approach to Personality Evaluation*. Danial press. Iran, Tabriz.
- Gendreau, P., & Gendreau, L. P. (1970). The "addiction-prone" personality: A study of Canadian heroin addicts. *Canadian Journal of Behavioral Science*, 2, 18-25.
- Goggin, K., Malcarne, V.L., Murray, T.S., Metcalf, K.A., & Wallston, K.A. (2007). Do religious and control cognitions predict risky behavior? Development and validation of the sexual risk behavior-related god locus of control scale for adolescents. *Cognitive Therapy and Research*, 31(1), 123-139.
- Hiroi, N., & Agatsuma, S. (2005). Genetic susceptibility to substance dependence. *Journal of Molecular Psychiatry*, 10, 336-344.
- Hosenpour, M., Ghaffari, S.M., & Mehrbizadeh, M. (2004). *Investigating the Causes of suicide attempt in adolescents referred to Ahvaz Golestan Hospital in 1980-79*. *Jundishapur Scientific Medical Journal*, (41), 24-30.
- Hunsberger, B., Pratt, M., Pancer, M.S. (2001). Religious versus nonreligious socialization: Does religious background have implications for adjustment? *International Journal for the Psychology of Religion*, 11(2), 105-129.
- Hunt, E., & McKay, E.A. (2015). What can be learned from adolescent time diary research? *Journal of Adolesc Health*, 56(3), 259-266.
- Jorgensen C. (2009). Identity style in patients with borderline personality disorder and normal controls. *Journal of Personal Disorders*, 23(2), 101-112.
- Kaplan, B., & Sadock, V. (2013). *Synopsis of psychiatry: Behavioral translator-clinical psychology*. Published by Lippincott Williams and Wilkins and Wolter Kluwer Health, Philadelphia Indian Reprint.
- Kezdy, A., Martos, T., Boland, V., & Horvath, K. (2010). Religious doubts and mental health in adolescence and young adulthood: the association with religious attitudes. *Journal of adolescence*, 11, 1-9.
- Khodayarifard, M., Shahabi, R., Akbari Zardkhaneh, S. (2007). Comparison religiosity attitude among capable and incapable substance abusers. *Journal of Research in Psychological Health*, 1(2), 23-42.
- Koeing, H. (2012). Religion, spirituality, & health: The research and clinical implications. *International Scholarly Research Network*, 12, 1-33.
- Koeing, M.D., & Harold, G. (2005). *Faith and Mental Health Religious Resources for Heali Templeton Foundation Press*. Philadelphia and London.
- Levin, J. S. and Chatters, L. M. (1998). Religion, health and psychological well-being in older adults. *Aging health*. 10. (4), 504-531.
- Lukasiewicz, M., Neveu, X., Blecha, L., Alissard, B., Reynaud, M., & Gasquet, I. (2008). Cognitive and behavioral effects pathways to substance-related disorder: a structural model approach exploring the influence of temperament, character, and childhood adversity in a national cohort of prisoners. *Alcohol and Alcoholism*, 43(3), 287-295.
- Masoudnia, E. (2011). The relationship between type D personality and its components and general health among students. *Journal of Behavioral Sciences*, 5(2), 143-150.
- McCarn S.J. (2005). Longevity, "big five personality factors, and health behaviors: presidents from Washington to Nixon. *The Journal of Psychology*, 139(3), 273-288.
- McCrea, R.R., & Costa, P. T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*, 36 (3), 587-596.
- Meyer, T.D., & Hoffman, B.U. (2005). Assessing the deregulation of the behavioral activation system: Hippomanic personality scale and the BIS-BAS scales. *Journal of Personality Assessment*, 85(3), 318-324.
- Miller, W.R. & Thoresen, C.E. (2003). Spirituality, religion, and health: An emerging research field. *American Psychologist*, 58(1), 24-35.
- Mirhesami, SH. (2009). *Investigating the role of the family in the tendency of youth and adolescents to addiction*. Master's thesis, Payame Nour University.
- Nouri, R., Fathi Ashtiani, A., Salimi, S.H., Azad Marzabadi, E., & Esmaili, A.A. (2011). An Investigation of Personality Traits, physical and mental health in Relation to committed suicide in a group of military soldiers. *Journal of Military Psychology*, 2(5), 47-55.

- Polimeni, A.M., Moore, S.M., & Gruenert, S. (2010). MMPL-2 profiles of clients with substance dependencies accessing a therapeutic community treatment facility. *Electronic Journal of Applied Psychology*, 6(1), 1-9.
- Polimeni, A. M., Moore, S. M., & Gruenert, S., (2010), MMPI-2 profiles of clients with substance dependencies accessing a therapeutic community treatment facility. *Electronic Journal of Applied Psychology*, 6(1), 1-9.
- Rahimi Movaghar, Afarin., Sahimi Izadian, E., & Younesian, M. (2006). A review of the state of consumption of drugs in the students of the country. *Payesh Health Monitor*, 5(2), 83-104.
- Rezaei, S., Jahangirpour, M., Mousavi, S.V., Mousavi, S.H. (2014). The Mediating Role of Conscientiousness Personality Characteristic in Relationship between Attitude toward Addiction and Academic Achievement. *Quarterly Journal of Research on Addiction*, 8(30), 53-68.
- Rousseau, J.J. (2018). social contract. Translation by Kia, M. Ganjineh press, iran, Tehran.
- Scarpa, A., & Haden, S.C. (2006). Community violence victimization and aggressive behavior: The moderating effects of coping and social support. *Journal of the International Society*, 32(4), 502-515.
- Shakeri, J., Parvizi Fard, A., Sadeghi, KH., & Moradi, R. (2005). Personality traits, stress, coping methods and religious attitudes in suicide attempters. *Iranian Journal of Psychiatry & Clinical Psychology (IJPCP)*, 12(3), 240-250.
- Tanner, J.(2008). Peer socialization of religion and Spirituality, Prosocial behavior and Optimism among college students. California State University, Fullerton. In Partial Fulfillment of Requirements for Degree Master of Science in Psychology.
- Terracciano, A., & Costa, P. T Jr. (2004). Smoking and the five factor model of personality. *Journal of Addiction*, 99(4), 472-481.
- Turano, N.A., Shawn, D., Whiteman S.E., Hampson, B.W,R., & Daniel K. (2011). Personality and substance use in midlife: Conscientiousness as moderator and the effects of the change. *Journal of Research in personality*, 46(3), 295-305.
- Yaryari, F., Keshavarzi, F., & Rasooli, A. (2015). Prediction of High-Risk Behaviors in Adolescents Based on Metacognitive Beliefs and Attitude toward Premarital Relationships. *Journal of Research in Psychological Health*, 9(2), 25-33.

Journal of
Thought & Behavior in Clinical Psychology
Vol. 13 (No. 51), pp.67-76, 2019

Structural model of personality traits with mediating role of spirituality in suicidal tendency and drug abuse

Rahim Davari

Dept. of Psychology, Roodehen branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran

Heshmatullah Ahmadi

Dept. of Psychology, Roodehen branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran

Received: 24.09.2018

Accepted: 17.02.2019

Personality refers to a complex organization of tendencies and characteristics that are associated with important life outcomes such as health and disease and can be effective in mediating high-risk behaviors. The aim of this study was to determine the mediating role of spirituality in relation to personality traits with suicidal tendencies and drug abuse. Descriptive correlational research method was used for research purposes. The sample was selected by convenience sampling method. It consisted of 472 second and third grade high school male students in Karaj, Iran. Students' main personality traits, spirituality, suicidal tendency and addiction tendency were assessed. The results of correlation analysis showed that there is a positive and significant relationship between the neurotic personality traits and mediating role of spirituality and tendency toward suicidal thoughts and drug abuse, while there is a negative and significant relationship between personality traits of extroversion, openness, agreeableness and conscientiousness and the mediating role of spirituality and tendency towards suicidal thoughts and drug abuse. And this relationship can be moderated by spirituality as mediator.

Keywords: Personality traits, Spirituality, Suicide, drug Abuse